NITO

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

30.08.2021

Vår ref. Rannveig Arthur Deres ref. 21/1554

Høring – rapporten Administrative forhold ved Arbeidsretten

NITO - Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon viser til brev fra Arbeids- og Sosialdepartementet 23. april 2021.

NITO er landets største organisasjon for ingeniører og teknologer med over 93.000 medlemmer og har medlemmer i alle sektorer. Innledningsvis vil NITO understreke Arbeidsrettens betydning som domstol og at den oppfattes å ha høy tillit i samfunnet og hos arbeidslivets parter. NITO vil også understreke viktigheten av å ha en egen særdomstol, som nettopp håndhever rettstvister knyttet til tariffavtaler og tvister knyttet til bruk av arbeidsrettslige kampmidler.

NITO støtter i utgangspunktet ekspertutvalgets konklusjoner som følger av denne rapporten, og vil derfor i det følgende kun knytte noen kommentarer til de viktigste forslagene.

Innstilling og utnevning av Arbeidsrettens fagdommere
NITO støtter utvalgets forslag om at ansvaret for ansettelsesprosessen flyttes fra Arbeids- og Sosialdepartementet til et uavhengig innstillingsorgan før saken fremmes for Kongen i Statsråd.

Det vises til at for dommere i de ordinære domstolene gjelder et eget innstillingsråd, og det samme bør gjelde for fagdommere for Arbeidsretten. Dette vil også samsvare med anbefalingene i Europarådets rekommandasjon om dommeres uavhengighet, effektivitet og ansvar.

NITO er enig med utvalget at det bør opprettes et eget innstillingsorgan i stedet for å benytte innstillingsrådet for dommere på grunn av Arbeidsrettens særtrekk.

NITO støtter at innstillingsorganet bør kunne settes sammen av dommere etter forslag for dommerforeningen og av arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene med innstillingsrett etter arbeidstvistloven. Arbeidsrettens leder bør ha tale- og stemmerett i innstillingsrådet. Det er fornuftig at innstillingsrådet ledes av en dommer og at medlemmene oppnevnes av Kongen i Statsråd for en konkret periode. Da tilsettinger normalt sett ikke skjer ofte i Arbeidsretten, framstår forslaget om oppnevning for en periode på inntil seks år med mulighet for gjenoppnevning i én periode som hensiktsmessig.

Oppnevning av fagdommernes varadommere
NITO støtter forslaget om at også varadommere for fagdommerne bør innstilles av det foreslåtte innstillingsorganet. Innstillingen skal sendes til Arbeids- og sosialdepartementet, og departementet vil deretter kunne legge fram en kongelig resolusjon om oppnevning.

Oppnevning av partsinnstilte dommere
NITO er enig i at dagens ordning for oppnevning av partsinnstilte dommere fra organisasjonene bør videreføres. Det har vært langvarig praksis for at organisasjonene selv har avgjort hvem som skal innstilles og rekkefølgen.

Innstillingen bør derfor kunne sendes direkte til Arbeids- og Sosialdepartementet, som utarbeider forslag til kongelig resolusjon.

Arbeidsrettens administrative og budsjettmessige tilknytning
Utvalget har diskutert om Arbeidsrettens administrative og budsjettmessige ansvar skal ligge i Arbeids- og Sosialdepartementet eller overføres til Domstolsadministrasjonen, som i dag ivaretar ansvaret for de ordinære domstolene.

Arbeidsretten skiller seg fra de øvrige domstolene både med hensyn til oppnevning av dommere og prosessregler.

Arbeids- og Sosialdepartementet forvalter både arbeidstvistloven og lønnsnemndsloven i dag. Riksmekleren er også underlagt departementet og det framstår som fornuftig av hensyn til saksbehandlingstid og kompetanse at Arbeidsretten fortsatt er administrativt og budsjettmessig underlagt departementet.

NITO er enig i at dette bør ses i sammenheng med forslaget om at oppnevning av fagdommere og varadommere for disse skal skje i et eget innstillingsorgan utenfor departementet. Dette bidrar til å sikre Arbeidsrettens uavhengighet ved at domstolens dømmende virksomhet faktisk og rettslig er uavhengig av den utøvende myndighet.

Rettens sammensetting i den enkelte sak
Hovedregelen er at Arbeidsretten i den enkelte sak settes med syv dommere. To av de faste fagdommerne og en varadommer samt to oppnevnt fra arbeidsgiversiden og to oppnevnt fra arbeidstakersiden, deltar i en konkret sak.

Dette gjelder også i de tilfeller der en part ikke tilhører en organisasjon med innstillingsrett. Det kan for eksempel gjelde en uorganisert arbeidstaker.

I dag er regelen at forenklet rett, uten partinnstilte dommere, er betinget av begge parters samtykke og at retten finner dette ubetenkelig.

Utvalget foreslår en endring i arbeidstvistloven § 38 slik at retten kan settes uten meddommere, dersom det reises krav om dette fra en part som ikke har partsinnstilte dommere og retten finner det ubetenkelig.

Dette er NITO i utgangspunktet skeptiske til. Den klare hovedregel er at det skal være partsinnstilte dommere. Det er dette som er det typiske trekk ved Arbeidsrettens behandling av saker og det er av grunnleggende betydning for legitimitet og tillit hos arbeidslivets parter.

Helt unntaksvis, dersom dette skulle anses å være i strid med EMK § 6 nr. 1 i et konkret tilfelle, er NITO selvsagt enig i at dette kan gjøres.

NITO vil likevel presisere at det er svært viktig at det ikke åpnes for en uthuling av regelen om at Arbeidsretten skal settes med meddommere.

Klage og disiplinærordning
Det er per i dag ingen klage- og disiplinærordning for Arbeidsrettens fast fagdommere eller varadommere. Etter NITOs syn bør disse dommerne, i likhet med dommere ved de ordinære domstolene og jordskifterettene, være omfattet av en klage og disiplinærordning jf. domstolloven kapittel 12. NITO støtter utvalgets forslag.

Vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Steinar Sørlie
Generalsekretær